

Учениците на Раковски: Любенъ Каравеловъ, Василь Левски и Христо Ботевъ енергично продължили великото дѣло на своя учителъ. Тѣ си поставили за задача да организиратъ цѣлия български народъ и да го подготвятъ за въоръжена борба срещу вѣковния потисникъ. За тая цель е билъ основанъ презъ 1871 г. въ Букурещъ прочутиятъ Български централенъ революционенъ комитетъ, който изпратилъ въ България своя талантливъ и неустрашимъ организаторъ Василь Левски да уреди навсѣкжде изъ страната мѣстни революционни комитети.

Не следъ дълго време тоя централенъ комитетъ раздвижили цѣла България и неговата дейность, съ малки прекъсвания, е траяла до самата освободителна война. Съ своя енергиченъ апостолъ тоя комитетъ покрилъ почти цѣла северна и южна България съ мѣстни революционни комитети и повдигналъ войнственния духъ на българския народъ. Негово дѣло е знаменитото априлско въстание презъ 1876 год. и изпращането въ България четата на Христо Ботевъ.

Внѣ отъ тия смѣли дѣла тоя комитетъ се постаралъ да използува за своята велика цель и сръбско-турската война презъ 1876 год. Председателътъ на комитета се явилъ въ сръбската главна квартира и поискалъ, щото българитѣ да образуватъ отдѣленъ отредъ и да нахлуятъ въ България. Главнокомандуващиятъ сръбскитѣ войски, генералъ Черняевъ, се съгласилъ на това искане и въ своето предписание до Влад. Ионинъ, председателъ на Бълг. центр. революц. комитетъ, той казвалъ: „Препоручиѣм Вам да составите оделенѣ бугарскихъ доброволца у сколини Зайчара съ тои цели да се ово оделенѣ после состава има послати у Бугарску“. Отредътъ е билъ съставенъ, нахлулъ въ България и следъ редъ сражения съ турцитѣ той билъ принуденъ да се върне въ Сърбия.

Русия следила съ най-голъмо внимание тия борби, тия усилия на българския народъ да добие своята политическа свобода. Нейнитѣ просвѣтени мъже-общественици, на чело съ Аксаковъ, Хомяковъ, Киреевскій, каняли Русия да изпълни своята историческа мисия. Още когато Русия, казва единъ отъ тѣхъ, дошла до севернитѣ брѣгове на Черно море, минала презъ Кавказъ и влѣзала въ сношение съ християнитѣ въ Турция, тя застанала на лице срещу две нови политически задачи, прѣки последици отъ цѣлия ѝ исторически животъ. Едната се налагала отъ географското ѝ положение, а другата—отъ нейната националность, отъ това, че тя стояла на чело на славянскитѣ народи и изповѣждала православно християнство. Първиятъ въпросъ е за протоцитѣ, а вто-